

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA 2024

Szlaki.
Sieci.
Połączenia.

Europejskie Dni Dziedzictwa
Wspólna inicjatywa Rady Europy
i Unii Europejskiej

European Heritage Days
Journées européennes
du patrimoine

Współfinansowane
przez Unię Europejską

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Współfinansowane i organizowane
przez Radę Europy

EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA 2024

**Szlaki.
Sieci.
Połączenia.**

Europejskie Dni Dziedzictwa
Wspólna inicjatywa Rady Europy i Unii Europejskiej

Niniejsza broszura powstała dzięki wsparciu finansowemu Komisji Europejskiej i Rady Europy. Za treści w niej zawarte wyłączną odpowiedzialność ponoszą ich autorzy. Poglądy wyrażone w broszurze w żaden sposób nie reprezentują oficjalnych stanowisk Unii Europejskiej lub Rady Europy.

Dozwolone jest powielanie fragmentów (do 500 słów) broszury, za wyjątkiem celów komercyjnych, o ile zachowana została spójność tekstu, fragment nie jest wyjęty z kontekstu, nie zawiera niekompletnych informacji lub w żaden inny sposób nie wprowadza czytelnika w błąd w związku z charakterem, zakresem lub treścią tekstu.

Wszelką korespondencję dotyczącą niniejszej publikacji należy kierować na adres: Europejskie Dni Dziedzictwa, Departament Kultury, Natury i Dziedzictwa Rady Europy, F-67075 Strasbourg Cedex, lub drogą elektroniczną na adres e-mail jep-ehd@coe.int.

Okładka i układ graficzny: Departament Produkcji Dokumentów i Publikacji (SPDP) Rady Europy

© Rada Europy, Grudzień 2023 r.

Podziękowania

Szczególne podziękowania dla koordynatorów krajowych Europejskich Dni Dziedzictwa z krajów uczestniczących za ich oddanie, pomysły i inspiracje, w tym w szczególności dla Mike'a Robinsona za jego wkład jako eksperta, a także dla grupy roboczej koordynatorów krajowych Europejskich Dni Dziedzictwa, w tym Phineasa Harpera, Sary Holloway, Salome Jamburii, Liama Montgomery'ego, Agaty Muchy i Floor Oudshoorn. Dane kontaktowe koordynatorów krajowych można znaleźć na naszej stronie internetowej: www.europeanheritagedays.com/contact.

Autorzy fotografii:

Strona 7: EDD w Belgii, fot. Marie-Anne Consinx, źródło: Twitter. EDD w Kijowie (Ukraina). Stary most nad rzeką Dobrą w Chorwacji, fot. G. Jerabek. Tory kolejowe, źródło: Pexels.

Strona 8: EDD w Łotwie, fot. Rada Dziedzictwa Narodowego Łotwy. EDD we Lwowie (Ukraina), fot. Iviv.travel.

Strona 9: EDD w Belgii, fot. Marie-Anne Consinx, źródło: Twitter. EDD w Belgradzie (Serbia), fot. Beotura. EDD w Tuala del Sénia (Hiszpania), fot. Taula del Sénia.

Strona 10: EDD we Lwowie (Ukraina), fot. Iviv.travel. Restauracja cytadeli Mezzaluna, Herceg Novi (Czarnogóra).

Strona 11: Most w Wenecji (Włochy), fot. Pexels.

Strona 12: EDD w Żagorach (Litwa), fot. Žagarės kultūros centras.

EDD w Szkocji (Wielka Brytania), fot. Doors Open Days.

Strona 13: Wydarzenie EHD Stories w Walencji (Hiszpania), fot. Universitat de Valencia.

Strona 14: EDD w Jokiniemessä (Finlandia), fot. Ida Kallman.

Strona 18: EDD w Belgii, fot. Marie-Anne Consinx, źródło: Twitter.

EDD w Kijowie (Ukraina). Stary most nad rzeką Dobrą w Chorwacji, fot. G. Jerabek.

Strona 18: Tory kolejowe, źródło: Pexels.

NA NASZEJ STRONIE DOSTĘPNA JEST RÓWNIEŻ WERSJA CYFROWA NINIEJSZEJ BROSZURY ZAWIERAJĄCA ODNOŚNIKI DO WSZYSTKICH WYKORZYSTANYCH ZASOBÓW INTERNETOWYCH.

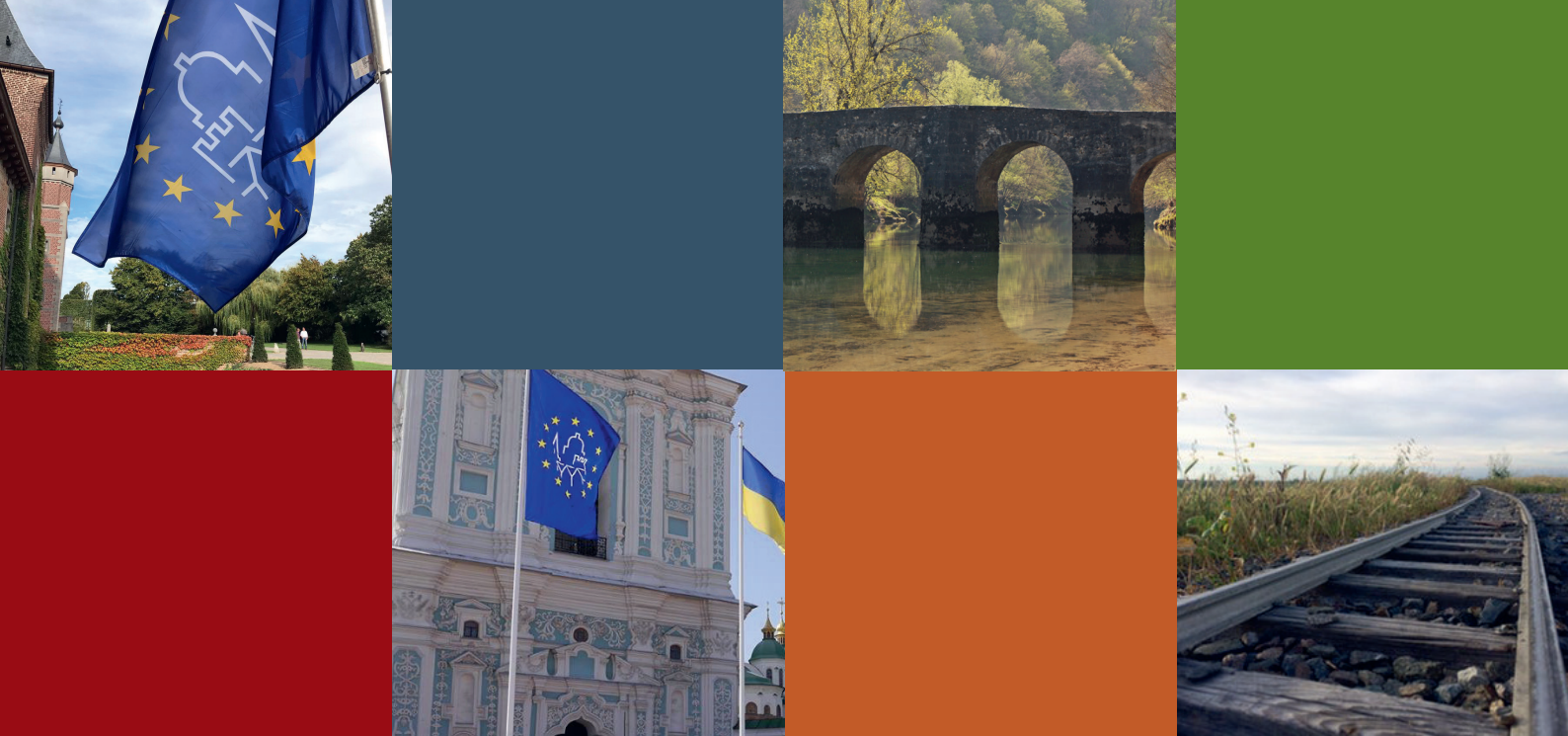
Spis treści

WSTĘP	7
SZLAKI. SIECI. POŁĄCZENIA.	8
SZLAKI. SIECI. POŁĄCZENIA. – INTERPRETACJA	9
BUDOWANIE W OPARCIU O SIECI	10
SZLAKI. SIECI. POŁĄCZENIA. A EUROPA	11
SZLAKI. SIECI. POŁĄCZENIA. A EUROPEJSKIE DNI DZIEDZICTWA	12
PROPOZYCJE WYDARZEŃ	13

Wstęp

Europejskie Dni Dziedzictwa (EDD) to wspólna inicjatywa Rady Europy i Komisji Europejskiej, w ramach której organizowane są najpopularniejsze wydarzenia kulturowe w Europie. Ogólnoeuropejski charakter tych wydarzeń pomaga łączyć ludzi, podkreśla europejski wymiar oraz wartość dziedzictwa kulturowego sygnatariuszy Europejskiej Konwencji Kulturalnej. Każdego roku organizowane są tysiące wydarzeń podnoszących świadomość wspólnego dziedzictwa Europy oraz ciągłej potrzeby jego ochrony, a także będących źródłem wspólnych doświadczeń kulturowych promujących inkluzywność oraz stymulujących kreatywność i wyobraźnię.

Każda edycja Europejskich Dni Dziedzictwa ma inny temat przewodni, a kraje uczestniczące w inicjatywie są zachęcane do skorzystania z niego przy tworzeniu programu na dany rok.

Niniejsza broszura pomoże Wam stworzyć program na 2024 r. oparty na temacie ***Szlaki. Sieci. Połączenia.***

Szlaki. Sieci. Połączenia.

Koordinatorzy krajowi jako motyw przewodni Europejskich Dni Dziedzictwa 2024 wybrali **Szlaki. Sieci. Połączenia.** Organizatorzy wydarzeń mogą dopasowywać ten temat w sposób, który najlepiej pasuje do ich języka i kultury.

Sercem motywu jest pogląd, że nasze dziedzictwo, zarówno materialne, jak i niematerialne, ma nam wiele do powiedzenia na temat tego, w jaki sposób ludzie, społeczności, kraje i kultury były i są ze sobą połączone dzięki wspólnym wartościom, zwyczajom oraz chęci ochrony i dzielenia się opowieściami i miejscami, które stanowią zarówno o naszej indywidualnej, jak i wspólnej historii.

Dziedzictwo reprezentuje lokalną tożsamość i ciągłość, ale również odzwierciedla oddziaływania, idee i ludzi, którzy przybyli z innych stron i z czasem wywierali na nie wpływ. Budynki i pomniki, ulice i domy, a także potrawy, rytuały i język stanowią rezultat wędrówek wewnątrz Europy i poza nią.

Budynki tworzące nasze miasta i wsie mają swój niepowtarzalny styl, ale ich wygląd i funkcje ukształtowały różnorodne wpływy z zewnątrz. To dzięki fizycznemu, a od niedawna również i cyfrowemu przepływowi ludzi, przedmiotów i myśli dziedzictwo zyskuje na różnorodności, jednocześnie odkrywając przed nami naszą wspólną przeszłość i wyjątkowe historie. Dzisiaj polegamy na nowych i stale ewoluujących formach połączeń cyfrowych tworzących nowe szlaki, za pośrednictwem których prowadzimy wymianę.

Tegoroczny temat ma na celu zainspirować ekspertów zajmujących się dziedzictwem oraz organizatorów na szczeblu lokalnym i krajowym do zgłębiania sposobów, w jakie nasza przeszłość i kultury są ze sobą połączone. Otwierając podwoje miejsc dziedzictwa w ramach EDD, organizatorzy i zwiedzający wnoszą swój wkład w tworzenie nowych szlaków, sieci i połączeń w obrębie naszych społeczności. Dlatego też tegoroczny motyw to okazja do eksploracji, w jaki sposób zmieniły

się sposoby poruszania się oraz organizowania wydarzeń skoncentrowanych na tej tematyce, które będą sprzyjały powstawaniu nowych połączeń i relacji.

Praca organizatorów Europejskich Dni Dziedzictwa z krajów członkowskich ma na celu zachęcić społeczności do zastanowienia się nad połączeniami, jakie skrywają miejsca dziedzictwa kulturowego oraz nasze zwyczaje, a także zidentyfikowania historii o charakterze międzynarodowym, które swym zasięgiem obejmują kilka wieków. Eksplorując to, w jaki sposób dziedzictwo od dawna kształtowane jest przez przemieszczanie się ludności, historii i przedmiotów, jesteśmy w stanie tworzyć okazje do skutecznego dialogu międzykulturowego.

Szlaki. Sieci. Połączenia. – interpretacja

Ślady fizycznych szlaków, które przecinają krajobrazy i granice, przypominają nam, że społeczeństwa od zawsze były w ruchu, a ludzie podróżowali, zarówno w czasie wojny, jak i pokoju, jako pielgrzymi, rolnicy, zdobywcy, handlarze i odkrywcy. Szlaki i drogi to połączenia, które wiążą ze sobą społeczności – od prostych dróg zbudowanych za czasów Cesarstwa Rzymskiego, poprzez starożytne, wijące się ścieżki używane przez pielgrzymów, aż po stare tory kolejowe łączące miasta i miasteczka, a także rzeki i kanały umożliwiające handel.

Nasze dziedzictwo architektoniczne, świadczące o randze miejsc położonych wzdłuż takich dróg i szlaków, tworzy warstwy zbudowane przez naszych przodków, a także pokazuje, w jaki sposób ludzie, przedmioty, myśli i poglądy podróżowały z miejsca na miejsce. Na przestrzeni wieków, wraz z kolejnymi falami migracji, rozwojem handlu i wymiany technologicznej, stale odczuwalny był wpływ innych kultur i tradycji. Postaci literackie, zarówno te prawdziwe, jak i fikcyjne, a także przywódcy religijni, artyści, filozofowie, rzemieślnicy i politycy od zawsze podróżowali, odciskając swoje piętno na naszych miastach. Ich architektura, wygląd ulic, a nawet ich nazwy stanowią odzwierciedlenie wpływów i kontaktów z innymi kulturami.

Jako ludzie, społeczności i społeczeństwa działamy w ramach sieci, które często wykraczają poza granice naszych krajów i współdzielą połączenia oraz granice, które jednocześnie nas jednoczą i dzielą. Jako turyści i podróżnicy doświadczamy dziedzictwa innych kultur, zauważając przy tym, w jaki sposób spuścizna ta przypomina nam o naszej własnej przeszłości, a także o naszym wspólnym dziedzictwie. Dawne imperia pozostawiły swoje ślady na naszych krajobrazach i miastach, widoczne do dzisiaj w układach budowli, stylistyce, dekoracjach i kolekcjach prezentowanych w muzeach i galeriach. Na nasze dziedzictwo kulinarne również składają się wpływy z pozornie dalekich krain. Nasz język i słownictwo to żywe artefakty naszych historycznych połączeń. Nasze dziedzictwo jest w ogromnej części współdzielone, a jednocześnie kultura jest kształtowana przez otoczenie, w którym osiadła.

Nasze dziedzictwo zachęca nas do zadawania pytań o pochodzenie budowli, przedmiotów, rytuałów i zwyczajów, a eksplorując te historie, często w bardzo osobisty sposób, jesteśmy w stanie odkryć to, co niegdyś nas łączyło, a co nadal kształtuje sposób, w jaki dzisiaj żyjemy.

Budowanie w oparciu o sieci

Dzisiaj dzięki mediom społecznościowym jesteśmy ze sobą połączeni jak nigdy przedtem – nasze wspólne zainteresowania, działania i aspiracje łączą nas pomimo granic. Jednak pomimo tego, jak szybkie są nasze nowe połączenia cyfrowe, warto pamiętać, że wiele z nich jest głęboko zakorzenione w handlu, migracjach, inwazjach, a także od niedawna również w turystyce. Eksploracja materialnego i niematerialnego dziedzictwa z perspektywy tegorocznego motywu pozwala nam lepiej zrozumieć historyczne połączenia i odpowiedzialność, przypominając nam o pochodzeniu naszych wspólnych wartości. Stanowi to okazję do ponownego zastanowienia się nad rolą różnorodności jako narzędzia do osiągnięcia spójności społecznej i ochrony praw człowieka.

Czerpiąc z poprzednich motywów przewodnich – Zrównoważonego Dziedzictwa (2022 r.) oraz Żywego Dziedzictwa (2023 r.) – wiemy, że cały czas powstają i rozwijają się nowe szlaki, sieci i połączenia. Szlaki i ścieżki powstają na skrzyżowaniu przeszłości, poszukiwaniu nowych horyzontów oraz przyszłości. Nowe szlaki i połączenia są nieustannie tworzone na skutek

kreatywnych sposobów, w jaki ludzie poruszają się po miejscach, w których żyją, pracują i bawią się, a kiedy ludzie podróżują, ich dziedzictwo podróżuje razem z nimi, utrzymywane przy życiu przez nową społeczność, dla której ma wartość i znaczenie. W kontekście konfliktów i wyzwań związanych z wielkoskalowymi migracjami możliwość zachowania i wyrażania tradycji oraz dziedzictwa jest kluczowa z punktu widzenia wolności.

Sieci często powstają na bazie wspólnej historii, a nasze dziedzictwo architektoniczne, eksponaty muzealne, sztuka, tradycje i rękodzieło stanowią pamiątki naszej przeszłości. Szlaki, zarówno fizyczne, jak i tematyczne, stanowią okazje do kontaktów między dziedzictwami i społecznościami. Europejskie Dni Dziedzictwa to idealna okazja, by zwrócić uwagę na to, w jaki sposób nasze dziedzictwo często stanowi rezultat oddziaływania różnych wpływów, oraz co łączy je z innymi miejscami i kulturami. Otwarcie naszego dziedzictwa za pomocą szlaków, zarówno lokalnych, jak i krajowych oraz międzynarodowych, pozwala nam na łączenie się z innymi bez względu na czas i przestrzeń.

Szlaki. Sieci. Połączenia. a Europa

W tym roku przypada również 70. rocznica uchwalenia Europejskiej Konwencji Kulturalnej. Tak jak Konwencja, tegoroczny temat kładzie nacisk na misterną sieć połączeń kulturowych, która powstała na przestrzeni ostatnich siedmiu dekad. W odniesieniu do rocznicy eksplorowane i celebrowane są połączenia między historiami sygnatariuszy dokumentu. Dzięki wydarzeniom i inicjatywom korzystającym z tegorocznego tematu obchody stanowią będą dynamiczną eksplorację połączonych ze sobą przeszłości, wspólnych historii oraz przedsięwzięć kulturowych, które od siedmiu dekad wyrastają na kanwie zasad przewodnich Konwencji.

U podstaw Konwencji ramowej Rady Europy o wartości dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa z 2005 r. (Konwencji z Faro) leży uznanie wartości naszego wspólnego dziedzictwa oraz potrzeby jego mobilizacji w celu promowania dialogu między kulturami i regionami. Konwencja z Faro szanuje różnorodność dziedzictwa i jego odmienne interpretacje, jednocześnie dostrzegając jego walory jako zasoby edukacyjne wspierające pokojowe współistnienie dzięki promowaniu zaufania i wzajemnego zrozumienia. Wykorzystując dziedzictwo do identyfikacji połączeń, podobieństw i różnic, a także ukazując, w jaki sposób społeczności i społeczeństwa były i są ze sobą fizycznie i tematycznie połączone, jesteśmy w stanie lepiej zrozumieć naszą wspólną spuściznę. Dotyczy to zarówno dziedzictwa materialnego, jak i niematerialnego.

Wpasowując się w cele Konwencji z Faro, temat **Żywe Dziedzictwo** z 2023 r. wniósł cenny wkład w zwracanie uwagi na wartość tradycyjnej wiedzy i praktyk społeczno-kulturowych, a także na potrzebę ich zachowania poprzez ochronę i przekazywanie kolejnym pokoleniom. Temat **Szlaki. Sieci. Połączenia.** w 2024 r. stanowi rozwinięcie tej idei, ponieważ bierze on pod uwagę, że wraz z przemieszczaniem się i migracjami ludności oraz myśli dziedzictwo niematerialne

z czasem również przemieszcza się i przekracza granice. W ten sposób zawartość dziedzictwa może ulegać zmianom, a tradycje mogą być dostosowywane do nowych środowisk, jednak nadal jesteśmy w stanie zidentyfikować ich źródła.

To, jak dzielimy się naszym dziedzictwem, jest tematem rozpoczętego w 1987 r. programu Szlaki Kulturowe Rady Europy, który przy pomocy podróży przez czas i przestrzeń pokazuje, że dziedzictwo krajów członkowskich Rady jest częścią „wspólnego i żywego dziedzictwa kulturowego”. Program jest ucieleśnieniem wartości Rady Europy, w szczególności praw człowieka, różnorodności kulturowej, dialogu międzykulturowego oraz wymiany ponad granicami w ramach oddolnych inicjatyw. Obecnie działa 47 certyfikowanych, transgranicznych Szlaków Kulturowych Rady Europy, obejmujących różne motywy przewodnie i reprezentujących ponad trzy tysiące organizacji. Szlaki te są oparte na sieciach zrównoważonej współpracy na rzecz wspólnego dziedzictwa, społeczności lokalnych i małych przedsiębiorstw, młodzieży oraz turystyki krajowej i międzynarodowej. Na straży implementacji programu stoi Poszerzone porozumienie częściowe Rady Europy w sprawie szlaków kulturowych, które kształtuje również jego strategię. Porozumienie cieszy się obecnie wsparciem politycznym i finansowym 40 krajów członkowskich. Europejski Instytut Szlaków Kulturowych z siedzibą w Luksemburgu jest agencją techniczną odpowiedzialną za program, która służy radą sieciom kandydującym do miana Szlaków Kulturowych oraz certyfikowanym Szlakom. Prowadzi ona również specjalne szkolenia dla sygnatariuszy Porozumienia chcących wprowadzić program Szlaków Kulturowych Rady Europy na poziomie krajowym.

Szlaki. Sieci. Połączenia. a Europejskie Dni Dziedzictwa

W kontekście Europejskich Dni Dziedzictwa istnieje ogromny potencjał dotyczący nie tylko udostępniania poszczególnych miejsc oraz praktyk dziedzictwa niematerialnego, ale również umiejscawiania ich w szerszym kontekście ich powiązań – fizycznych i/lub tematycznych – z historią i geografią innych miejsc. Odkrywanie powiązań i połączeń naszego dziedzictwa pomaga nam poznawać powiązania i połączenia między ludźmi. Z genezą tych miejsc i praktyk wiążą się fascynujące historie pokazujące, w jaki sposób przemieszczały się one i zmieniały na przestrzeni wieków, a także w jaki sposób możemy rozpoznać wpływy europejskie i globalne na dziedzictwo, które nas otacza. Tego rodzaju historie często zmuszają nas do zadawania niewygodnych, ale ważnych pytań, tym samym stanowiąc przyczynek do szczerego dialogu międzykulturowego i międzynarodowego.

Szlaki dziedzictwa istnieją również na poziomie krajowym i lokalnym, np. trasy pielgrzymek, a nawet szlaki miejskie o konkretnej tematyce, którymi można podążać z przewodnikiem lub samodzielnie. Każdy taki szlak działa na podobnej

zasadzie, umiejscawiając dziedzictwo w szerszym kontekście i prezentując jego powiązania.

Istnieje wiele przykładów szlaków kulturowych, które opierają się na połączeniach pomiędzy różnymi rodzajami dziedzictwa z odległych od siebie okresów oraz miejsc i terenów. Znane szlaki kulturowe, takie jak Santiago De Compostela: Camino Francés oraz szlaki północnej Hiszpanii, również znajdują się na Liście Światowego Dziedzictwa UNESCO. Kilka „seryjnych” miejsc dziedzictwa, np. granice Cesarstwa Rzymskiego oraz Jedwabny Szlak przecinający Azję Wschodnią i Środkową, odnoszą się do swoich fizycznych i tematycznych połączeń historycznych. Miejsca takie jak Wielkie Uzdrawiska Europy, znajdują się zarówno na Liście Światowego Dziedzictwa, jak i zostały uznane przez Radę Europy jako elementy Europejskiego Szlaku Historycznych Miast Termalnych. W ramach finansowanego przez Unię Europejską projektu UNESCO World Heritage Journeys Europe powstały międzynarodowe szlaki tematyczne powiązane z poszczególnymi miejscami dziedzictwa światowego.

Przykładowe wydarzenia

Poniżej znajdują się propozycje, które mogą zainspirować Was do wzięcia udziału w inicjatywie i wcielenia w życie motywu **Szlaki. Sieci. Połączenia.**, który stanowi okazję do odkrywania nowych historii i interpretacji skrytych przez znane miejsca. Większość propozycji zakłada zawiązanie pewnego rodzaju współpracy, co samo w sobie oznacza budowanie nowych sieci!

1 Obchody siedemdziesięciolecia Europejskiej Konwencji Kulturalnej: Obchody rocznicy i wystawa: W ramach obchodów 70. rocznicy uchwalenia Europejskiej Konwencji Kulturalnej zorganizujcie wielką galę połączoną z wystawą, która upamiętnia wpływ Konwencji na współpracę międzykulturową w Europie. Zaproszcie artystów, ambasadorów i miłośników kultury, którzy wypełnią wieczór przedstawieniami, referatami i pokazami kulturowymi. Wykorzystajcie interaktywne eksponaty podkreślające transformację, jaką połączenia kulturowe przeszły na przestrzeni ostatnich siedmiu dekad.

2 Zaplanujcie i zorganizujcie spacer po zapomnianych szlakach – starych liniach kolejowych, ścieżkach i drogach.

3 Czy Wasze miejscowości odwiedzają artyści prezentujący swoje przedstawienia, musicale lub pokazy cyrkowe? Czy ma to miejsce od dawna? **Stwórzcie archiwum** fotografii i wspomnień tych wydarzeń lub zbadajcie ich historię oraz inne miejsca odwiedzane po drodze przez artystów.

4 Zorganizujcie warsztaty prezentujące tradycyjne rzemiosła, np. dziewiarstwo i krawiectwo, oraz wpływy, które je ukształtowały.

5 Zaplanujcie trasę biegnącą przez kilka najbliższych miejsc dziedzictwa opartą na wybranym przez Was motywie i zaprezentowaną w formie mapy skarbów. Uczestnikom rozdajcie specjalne karty, które pomogą im zrozumieć te miejsca. Szukajcie nowych połączeń między przedmiotami, budowlami i historiami, które znajdują się na trasie.

6 Zorganizujcie „eksplorację” – „odkrywanie źródła” – miejscowych rzek oraz dziedzictwa związanego z korzystaniem z nich jako szlaków i dróg łączących ludzi.

7 Poproście lokalnych historyków i grupy zajmujące się promocją dziedzictwa o zorganizowanie wycieczek z przewodnikiem kładących nacisk na międzynarodowe historie związane z danym miejscem lub postaciami o międzynarodowym znaczeniu, które w nim mieszkały, pracowały lub je odwiedzały.

8 Czy z Waszą miejscowością związane jest ważne wydarzenie powiązane z historią podróżowania, np. otwarcie nowego dworca kolejowego lub tramwajowego, lub coś jeszcze bardziej imponującego, np. pierwszy lot międzynarodowy w Europie? **Zaprojektujcie wystawę** ilustrującą wpływ, jaki to wydarzenie miało na Wasze miejsce zamieszkania.

9 Wiele istniejących i dawnych gałęzi przemysłu łączy ze sobą handel, migracje pracowników, wykorzystanie technologii i innowacji oraz ponadnarodowa walka o lepsze warunki pracy. We współpracy ze związkami zawodowymi lub miejscami dziedzictwa przemysłowego **zorganizujcie warsztaty, w ramach których zagłębicie się w podobne robotnicze historie** z innych stron świata.

10 Eksplorujcie prawa drogi i niezagospodarowane tereny publiczne w Waszej okolicy, aby przekonać się, w jaki sposób miejsca te zmieniały się w czasie. Eksplorujcie też naturalny krajobraz, florę i faunę obecną na tych terenach. Zwierzęta poruszają się własnymi ścieżkami – może w ich odnalezieniu pomogą Wam ekologowie lub organizacje ochrony przyrody?

11 Zorganizujcie zainspirowane innymi kulturami warsztaty robienia biżuterii dla uczniów szkół i członków kółek zainteresowań. Wykorzystajcie materiały pochodzenia naturalnego lub paciorki i tkaniny lokalnej produkcji.

12 Otwórzcie drzwi dawnych węzłów komunikacyjnych i miejsc związanych z transportem, w tym starych dworców kolejowych, szlaków rzecznych, portów i lotnisk, aby pokazać, jak z czasem rozrastały się sieci transportowe. Połóżcie nacisk na ewolucję architektury oraz rolę, jaką miejsca te odgrywały w łączeniu społeczności.

13 Sieci morskie: zanurcie się w morskiej historii Europy, dyskutując na temat roli szlaków morskich, miast portowych i handlu morskiego. Możecie również pójść o krok dalej i zbadać ich związki z wodami śródlądowymi.

14 Wycieczki wirtualne: wykorzystajcie nowoczesne technologie do organizacji wirtualnych wycieczek wzdłuż szlaków i połączeń historycznych, dzięki którym zwiedzający będą mogli zanurzyć się w przeszłości.

15 We współpracy z miejscowym muzeum zidentyfikujcie eksponaty, które najczęściej zmieniały miejsce, i spróbujcie prześledzić trasę, która doprowadziła je do muzealnej gabloty.

16 Wraz z miejscową biblioteką zorganizujcie warsztaty, w ramach których przestudiujecie stare wersje map Waszej miejscowości. Porównując je ze sobą, dowiecie się, w jaki sposób Wasza miejscowość zmieniała się na przestrzeni lat, a do tego możecie powiększyć kolekcję, wspólnie rysując aktualną wersję.

17 Zorganizujcie warsztaty astronomiczne we współpracy z miejscowymi ekspertami i przekonajcie się, jakie połączenia stają się widoczne, kiedy spojrzysz na świat z innej perspektywy.

18 Zaplanujcie wycieczkę z przewodnikiem po miejscowym parku narodowym lub rezerwacie, by dzielić się wiedzą z innymi.

19 Zorganizujcie szkolenia dla przewodników przeznaczone dla osób młodych, dzięki którym będą mieli szansę opowiedzieć ważne z ich punktu widzenia historie dotyczące ich okolicy lub miejscowości.

20 Wiele tradycyjnych rzemiosł ma lokalne korzenie i były zależne od występujących w okolicy materiałów, np. tego, co można było wyhodować, konkretnego typu kamienia czy dostępności czystej wody. Poproście osobę specjalizującą się w geografii historycznej, by opowiedziała o uwarunkowaniach **miejscowego krajobrazu**, które zdefiniowały Wasze miejsce zamieszkania, a także o sposobach umożliwiania rozwoju innowacyjnych pomysłów na zarządzanie dziedzictwem.

21 Zorganizujcie **warsztaty rozpoznawania drzew**, w ramach których przedstawicie wiekowe drzewa jako pomniki przyrody i kultury. Drzewa stanowią również punkt wyjścia do zrozumienia sieci ekologicznych i połączeń istniejących w miejscowym ekosystemie.

22 Zaplanujcie wycieczkę przyrodniczą po mieście, w ramach której uczestnicy poznają zwierzęta i rośliny, które razem z nami zamieszkują nasze miejscowości.

23 Zorganizujcie jarmark skupiony na miejscowym rzemiośle – dawnym i współczesnym – dzięki któremu twórcy będą mogli tworzyć połączenia i dzielić się swoimi wyrobami z nowymi odbiorcami.

24 Nawiążcie współpracę z miejscowymi grupami teatralnymi, by **zorganizować cykl przedstawień** opartych na historii ważnego szlaku lub podróży związanej z Waszą miejscowością, w ramach którego widzowie będą musieli odwiedzić kilka miejsc położonych na tym szlaku.

25 Może jakiś **tradycyjny taniec** z Waszego kraju zmienił się od momentu, w którym powstał? Porównajcie jego różne wersje i zaangażujcie młodzież w dyskusję na temat tego, co i dlaczego miało wpływ na zmiany.

26 Czy w Waszej społeczności zdarzały się okresy wielkiej emigracji lub napływu ludności w związku z rozwojem przemysłu lub powstawaniem nowych miejsc pracy? Możecie **zbadać i ustalić ich trasy tych migracji**, a także dowiedzieć się jak najwięcej o społecznościach, które opuściły Waszą miejscowość lub napłynęły do niej.

27 **Zorganizujcie pokaz mody**, na którym przedstawicie tradycyjne stroje. Do udziału w nim zaproszcie członków różnych społeczności, którzy będą mogli projektować i prezentować ubrania będące częścią ich kultury.

28 **We współpracy z przedstawicielami dworca kolejowego lub autobusowego, sieci tramwajowej lub portu** zorganizujcie dni otwarte, podczas których zaprezentujecie historię danego miejsca oraz to, w jaki sposób łączy ono różne dzielnice miasta, a nawet odległe miejsca na całym świecie.

29 Każdy z 47 Szlaków Kulturowych Rady Europy zaczynał jako sieć oparta na wspólnym motywie przewodnim, łącząca więcej niż trzy kraje członkowskie Rady. **Przedstawcie motyw** łączący Wasze dziedzictwo z miejscami i partnerami z innych krajów.

30 Społeczność żydowska stanowi integralną część każdego europejskiego kraju, a także jest jedną z najbardziej mobilnych grup z uwagi na jej pielgrzymki, emigracje i przemoc, jakiej doświadczyła w przeszłości. Czerpiąc inspirację z Europejskiego Szlaku Dziedzictwa Żydowskiego, prześledźcie wpływ, jaki społeczność żydowska miała na życie społeczne, polityczne, gospodarcze i religijne Waszej miejscowości.

31 **Zgłębcie historie będące częścią Europejskiego Szlaku Bajek**, a także zbadajcie miejscowy folklor, aby dowiedzieć się, czy istnieją jakieś związki ze znalezionymi przez Was historiami.

32 **We współpracy z miejscowymi organizacjami społecznymi zorganizujcie warsztaty dla przewodników**, które pozwolą członkom miejscowej diaspory zaprojektować własne wycieczki po Waszej miejscowości skupione wokół miejsc, które w niedawnej przeszłości odegrały ważną rolę w ich historii.

33 **„Znajdź nazwę ulicy”** – prześledźcie historię nazw ulic, które odnoszą się do innych miejsc na świecie.

34 Jak dużo wiecie o sieciach znajdujących się pod ziemią? Czy w Waszym mieście działa transport podziemny? W jaki sposób zmienił on postrzeganie Waszego miasta i wpłynął na wybory dotyczące poruszania się po nim? **Przeanalizujcie mapy historyczne dostępne w miejscowych bibliotekach**, aby przekonać się, w jaki sposób sieci podziemne wpłynęły na kształt Waszej miejscowości.

35 **Nawiążcie współpracę z miejscowymi restauracjami** serwującymi kuchnię międzynarodową, w ramach której ich pracownicy przedstawiają, skąd dana kuchnia przywędrowała. Możecie również zorganizować wieczory pod hasłem „Smaki rodzinnych stron”.

36 Za pomocą pomnika, miejsca narodzin lub ekspozycji muzealnego **zidentyfikujcie podróżników, którzy pochodzą z Waszej miejscowości lub ją odwiedzili oraz stwórzcie mapy**, które obrazują, dokąd podróżowali i dlaczego.

37 We współpracy z przedstawicielami miejscowego kościoła lub wspólnoty wyznaniowej prześledźcie trasę, jaką pokonały prawdziwe lub symboliczne postaci religijne, które odegrały ważną rolę w lokalnej społeczności – np. związki Św. Augustyna z Włochami, Wielką Brytanią i nie tylko czy też Szlak Św. Olafa.

38 Zorganizujcie wycieczki z przewodnikiem po Waszej miejscowości skupione na wpływach różnych stylów architektonicznych, np. dekoracjach pochodzenia rzymskiego lub greckiego.

39 Wraz z lokalnymi ekspertami zorganizujcie wycieczki, w ramach których zagłębicie się w architekturę i wygląd miejscowych budynków, aby odkryć ich międzynarodowe aspekty.

40 **Każdego roku Komisja Europejska przyjmuje propozycje ustanawiania partnerstw między miastami oraz sieci miast.** Wraz z samorządem lokalnym zorganizujcie wydarzenie, w ramach którego odkryjecie związek Waszej miejscowości z innymi miejscami w Europie, aby sprawdzić, czy jest szansa na złożenie wniosku o partnerstwo.

41 **Jeżeli Wasza miejscowość ma już partnera**, razem stwórzcie wystawę przedstawiającą cechy wspólne oraz powody, dla której zawiązano partnerstwo.

42 **Zorganizujcie wystawę tradycyjnego rzemiosła.** Może ona przedstawiać różne narzędzia i przybory wykorzystywane przy tworzeniu rękodzieła, a także prawdziwe wyroby rzemieślnicze.

43 Zaprojektujcie grę dla dzieci, w której muszą one znaleźć przedmiot lub część budynku ukazującą jego związki historyczne z odległym miejscem – takie międzynarodowe **poszukiwanie skarbów.**

44 Nawiążcie współpracę z przedstawicielami diaspory i społeczności imigrantów i stwórzcie im okazję do podzielenia się swoimi historiami związanymi z wydarzeniami i przedmiotami, które są dla nich ważne, w zależności od wybranego motywu.

45 **Skontaktujcie się z lokalnymi grupami, towarzystwami i organizacjami międzynarodowymi** – np. Związkiem Ukraińców w Polsce – i zachęćcie jego członków do podzielenia się ich zdaniem na temat tego, jak postrzegają różne aspekty ich dziedzictwa obecne w Waszym kraju czy Waszej miejscowości.

46 „Zbierzcie” zwierzęta żyjące na całym świecie – zachęćcie uczniów miejscowych szkół do odwiedzania miejsc dziedzictwa i szukania odniesień (płaskorzeźb, obrazów, posągów itp.) do egzotycznych stworzeń, prawdziwych i mitycznych – słoni, tygrysów, smoków – oraz dyskusowania na temat tego, w jaki sposób dawni ludzie dowiadawali się o ich istnieniu.

47 Zachęćcie młodych miłośników sportu do przesłedzenia związków pomiędzy ich ulubioną dyscypliną i innymi krajami. **Weźcie udział w kolejnej edycji inicjatywy Młodzi Europejcy Twórcy Dziedzictwa**, w ramach której młodzi ludzie mogą eksplorować swoje otoczenie kulturowe i odnajdywać własne historie dotyczące Europy, jednocześnie znajdując kreatywne sposoby na dzielenie się nimi ze swoimi rówieśnikami na całym kontynencie. Zachęćcie młodych ludzi do robienia zdjęć, kręcenia filmików i opowiadania historii, którymi podzielią się z resztą Europy na naszej stronie internetowej w ramach kolejnej edycji inicjatywy. Aby zachęcić jak największą liczbę młodych osób, koniecznie należy powiązać przeszłość z teraźniejszością, **połączyć** dziedzictwo z obecnymi problemami, sztuką współczesną, muzyką i kulturą popularną.

48 Organizujecie projekt dotyczący europejskiego dziedzictwa kulturowego, a Waszą misją jest podzielić się nim z resztą Europy? Macie pomysł na nowy projekt, który stanowi rozwinięcie Waszych dotychczasowych działań? Jako organizatorzy wydarzenia w ramach EDD będziecie mogli **wziąć udział w następnej edycji programu European Heritage Days Stories**. Szczególnie mile widziane są propozycje projektów oparte na tegorocznym motywie przewodnim.

49 **Znajdźcie najbliższy Szlak Kulturowy Rady Europy** i odkryjcie bogactwo różnorodnego dziedzictwa europejskiego oraz żywego dziedzictwa, które powstało w miejscach, przez które ten szlak przebiega. Przekonajcie się, co znalezione przez Was dziedzictwo ma do zaoferowania z perspektywy turystyki i zrównoważonego rozwoju.

50 **Wybierzcie miejsce!** Zbadajcie interakcje pomiędzy ludźmi i społecznościami, które się w nim spotykają. Zastanówcie się, jaki wkład miało wybrane miejsce w lokalną historię, a także jaki wpływ może ono mieć obecnie.

51 **Stwórzcie mapę lub listę** ważnego dziedzictwa kulturowego w Waszej miejscowości. Wasze dzieło możecie zaprezentować w miejscu publicznym, stworzyć na jego podstawie mural lub wydrukować je w pomniejszonej wersji jako ulotkę, aby zachęcić mieszkańców Waszej miejscowości do zwiedzania ich otoczenia na nowe sposoby.

52 Miejscowości przygraniczne **mogą organizować wizyty** zespołów pieśni i tańca we współpracy z najbliższą miejscowością po drugiej stronie granicy. Jakie są części wspólne, a co różni ich występy?

53 Technologie cyfrowe odgrywają coraz ważniejszą rolę jako narzędzia do interpretacji i promocji różnych form dziedzictwa. Zaproście do współpracy członków lokalnej społeczności oraz ekspertów, w tym historyków, osoby zarządzające dziedzictwem, analityków danych i ekspertów IT w celu tworzenia nowych inicjatyw zależnych od tego, czego potrzebuje Wasza miejscowość.

54 **Zorganizujcie internetowy konkurs fotograficzny**, w ramach którego uwiecznicie dziedzictwo kulturowe konkretnych społeczności ze szczególnym naciskiem na szlaki, sieci i połączenia, które definiują ich wyjątkową tożsamość.

55 **Cyfrowe platformy do dzielenia się historiami:** stwórzcie platformę online, na której użytkownicy będą mogli dzielić się rodzinnymi historiami, zdjęciami i przedmiotami związanymi z migracjami i podróżami.

56 Odtwórzcie średniowieczny jarmark na miejskim rynku. Rzemieślnicy i handlarze mogą prezentować tradycyjne rękodzieła, a odwiedzający mogą doświadczyć historycznego klimatu miejsca, w którym odbywa się handel.

57 Zapraszajcie odwiedzających do **pomocy archeologom na wykopaliskach** położonych wzdłuż starych dróg i szlaków, dzięki czemu będą mogli oni wziąć udział w prawdziwych pracach archeologicznych i dowiedzieć się czegoś więcej o odkrytych znaleziskach.

58 **Muzyka Śródziemnomorska:** cykl koncertów prezentujących muzykę powstałą na kanwie połączeń kulturowych basenu Morza Śródziemnego, wykorzystującą tradycyjne instrumenty i melodie, które przybyły zza granicy.

59 Zorganizujcie warsztaty podkreślające **rolę rzek** jako ważnych szlaków handlowych i centrów innowacji. Omówcie wpływ sieci rzecznych na wzrost gospodarczy.

60 **Zorganizujcie wystawę** zgłębiającą dawne podziały Europy oraz sieć barier i połączeń, która zdefiniowała okres zimnej wojny, połączoną z dyskusją na temat wartości Rady Europy, tj. wspierania dialogu, zrozumienia i współpracy pomiędzy krajami Europy.

61 **Przeanalizujcie połączenia literackie**, które ukształtowały kulturę Europy. Zorganizujcie wycieczki z przewodnikiem, w ramach których odwiedzicie miejsca przedstawione w powieściach, sztukach i wierszach, podkreślając przy tym wpływ literatury na wspólną europejską tożsamość.

62 Zaprezentujcie różnorodność językowych połączeń Europy. Zorganizujcie warsztaty poświęcone ewolucji języka, dialektom i wielojęzyczności, kładąc szczególny nacisk na rolę języka w tworzeniu więzi między społecznościami.

63 Zagłębcie się w historię poczty i sieci komunikacyjnych. Zaprezentujcie eksponaty związane z doręczaniem korespondencji i wczesnymi systemami komunikacji, kładąc szczególny nacisk na ich rolę w budowaniu połączeń między ludźmi.

64 We współpracy ze szkołami i uniwersytetami **przedstawcie wpływ międzynarodowych programów wymian uczniowskich i studenckich.** Zaprezentujcie eksponaty, historie i zdjęcia uczniów oraz studentów, którzy wzięli udział w takich programach, a które przyczyniają się do tworzenia połączeń między kulturami.

65 Eksploracja ścieżek górskich i rowerowych: promujcie spędzanie czasu na świeżym powietrzu, organizując wycieczki górskie lub rowerowe z przewodnikiem wzdłuż historycznych szlaków. Uczestnicy będą mogli doświadczyć fizycznych połączeń pomiędzy krajobrazami, społecznościami i kulturami.

66 Stwórzcie wierną rekonstrukcję dawnego targowiska, na którym zaprezentowane zostaną towary i rękodzieła, jakimi handlowano na dawnych szlakach. Zaproście rzemieślników, którzy przedstawią tradycyjne rzemiosło.

67 Zorganizujcie panele dotyczące złożonych relacji łączących migracje, tożsamość i dziedzictwo. Eksperti i osoby różnego pochodzenia będą mieć okazję do dzielenia się swoimi doświadczeniami i spostrzeżeniami.

68 Zorganizujcie wydarzenie sportowe ponad granicami krajów, ukazujące połączenia, które powstają w wyniku przyjacielskiej rywalizacji. W ramach wydarzenia możecie zaprezentować tradycyjne dyscypliny z różnych regionów.

69 Stwórzcie platformę online, w ramach której użytkownicy będą mogli dzielić się swoimi historiami, zdjęciami i filmikami z podróży, dzięki czemu uwidaczniane będą połączenia tworzące się poprzez podróże i eksploracje.

70 Zaprojektujcie grę interaktywną, w ramach której gracze wcielają się w handlarzy podążających dawnymi szlakami, negocjują i pokonują wyzwania związane z budową sieci handlowych.

71 Zorganizujcie sympozjum zgłębiające sieci badaczy, naukowców i myślicieli, które łączą europejskie centra nauki. Porozmawiajcie na temat tego, w jaki sposób sieci te przyczyniały się do rozwoju myśli i idei.

72 Zorganizujcie wycieczki architektoniczne, które podkreślają wpływ sieci miejskich na urbanistykę. Zastanówcie się, w jaki sposób miasta położone wzdłuż szlaków handlowych i kulturowych wyewoluowały jako połączone ze sobą ośrodki.

73 Przeanalizujcie historyczne połączenia pomiędzy różnymi europejskimi imperiami oraz ich wpływ na handel, kulturę i zarządzanie. Zastanówcie się, w jaki sposób sieci te ukształtowały bieg historii.

74 Wraz z osobami zainteresowanymi zastanówcie się nad wpływem sieci ekologicznych na krajobraz i bioróżnorodność w Europie. **Przeanalizujcie, w jaki sposób ekosystemy są ze sobą wzajemnie powiązane** oraz jak ważna jest konserwacja przyrody.

75 Szlak innowacji i wynalazków: zaplanujcie szlak, który kładzie szczególny nacisk na miejsca, w których powstawały ważne innowacje i wynalazki. Zaprezentujcie te wynalazki oraz wpływ, jaki miały na rozwój sieci łączących różne gałęzie przemysłu.

76 Zorganizujcie rekonstrukcję historycznych spotkań pomiędzy dyplomatami oraz negocjacji, które wpłynęły na kształt sojuszy i współpracy między krajami. Omówcie wpływ sieci dyplomatycznych na historię Europy.

77 Wymiana walut i handel historyczny: zbudujcie stoiska, na których prezentowane zostaną dawne waluty i dobra, a także to, w jaki sposób zbudowane są sieci gospodarcze i jak rozwijał się handel.

78 Przeanalizujcie historię radia i sieci telewizyjnych, omówcie ich rolę w rozpowszechnianiu informacji, kultury i rozrywki na terenie Europy.

79 Zaproście ekspertów i zwykłych ludzi do udziału w panelach na temat migracji, diaspory i sieci, które powstały ponad granicami krajów.

80 Ochrona dziedzictwa kulturowego – sympozjum na temat Konwencji z Nikozji: w uznaniu wagi Konwencji Rady Europy o przestępstwach przeciwko dobrom kultury zorganizujcie sympozjum, podczas którego omówicie rolę tego niezwykle ważnego dokumentu. Zaproście ekspertów, prawników i miłośników dziedzictwa kulturowego do udziału w interesujących dyskusjach na temat wpływu Konwencji na ochronę skarbów kultury europejskiej. Przeanalizujcie sieci i więzi powstałe na kanwie Konwencji z Nikozji z naciskiem na jej rolę w zapobieganiu przemytu dóbr kultury.

Zasoby

Młodzież

Wiele wymienionych powyżej przykładów zakłada umożliwianie młodzieży zgłębiania i dzielenia się własnym dziedzictwem. Poza uniwersytetami i szkołami, które należy oczywiście angażować jako partnerów, przydatne mogą okazać się również następujące zasoby:

- ▶ Młodzi Twórcy Dziedzictwa Europejskiego – Young European Heritage Makers | Europejskie Dni Dziedzictwa;
- ▶ Stowarzyszenie Europejskiej Karty Młodzieżowej – Karta – EYC | Do more. Be more. (eyca.org);
- ▶ Europejska Fundacja Młodzieży (EYF) – Finansowanie i granty Rada Europy EYF – European Youth Foundation (coe.int);
- ▶ Europejskie Forum Młodzieży – największa platforma dla organizacji młodzieżowych w Europie;
- ▶ wiele Szlaków Kulturowych Rady Europy współpracuje z różnymi programami wymiany dla młodzieży zgodnie z ich motywem przewodnim – Znajdź Szlak Kulturowy według motywu – Szlaki Kulturowe (coe.int);
- ▶ motyw dziedzictwa i połączeń z innymi krajami UE może być wspierany przez program Erasmus+ – projekty mobilności dla młodzieży – „Wymiany Młodzieżowe” | Erasmus+ (europa.eu).

Lokalne organizacje społeczne

W zależności od rodzaju dziedzictwa objętego wydarzeniem oraz grupy docelowej dobrym pomysłem może okazać się nawiązanie współpracy programowej z miejscowymi organizacjami i sieciami. Przykładowo, jeżeli projekt dotyczy historii miejscowego przemysłu i handlu, przydatnymi partnerami na poziomie lokalnym mogą okazać się stowarzyszenia handlowe i sektor biznesowy, szczególnie jeżeli mogą podzielić się historiami związanymi ze swoimi korzeniami i szlakami.

Organizacje skupione wokół konkretnego obszaru to cenni partnerzy, tym bardziej jeżeli ich związki są nadal aktualne i mają wspólne dziedzictwo. Lokalne towarzystwa historyczne stanowią rzetelne źródła informacji, które mogą łączyć dany obszar z innymi miejscami na świecie. Miejscowości partnerskie często łączą ciekawe więzy historyczne, a także są one zwykle zaangażowane w różnego rodzaju wymianę – <http://www.twinning.org/pl/page/krajowe-stowarzyszenia-w%C5%82adz-lokalnych>.

Dziedzictwo i historie przekazywane przez grupy migrantów, dawnych i żyjących obecnie, mają szczególne znaczenie z perspektywy tegorocznego tematu. Rzemiosło, umiejętności, festiwale, pieśni i tańce od zawsze podróżowały wraz z migrującymi społecznościami. Współpraca z członkami diaspory pozwala zrozumieć, w jaki sposób połączenia pomiędzy dziedzictwem są cały czas tworzone na nowo.

W szerszym kontekście dziedzictwa potencjalnymi partnerami są również muzea, biblioteki i wszelkiego rodzaju miejsca dziedzictwa kulturowego. Zwykle skupiają się one na konkretnym obszarze, regionie lub narodowości, przez co ich przedstawiciele mogą wymagać odrobiny zachęty, by zaczęli myśleć w kategoriach międzynarodowych. Historie dotyczące dawnych i istniejących połączeń to dobry materiał na reportaże i mogą zyskać międzynarodowy rozgłos.

Sieci europejskie

Istnieje wiele przykładów europejskich i międzynarodowych stowarzyszeń, organizacji i sieci, które łączą ze sobą miejsca dziedzictwa za pomocą różnych motywów i działań. Tegoroczny motyw Europejskich Dni Dziedzictwa to świetna okazja, by wykorzystać te sieci i nawiązać z nimi współpracę. Przykłady:

- ▶ Poszerzone porozumienie częściowe Rady Europy oraz Europejskiego Instytutu Szlaków Kulturowych (Luksemburg) w sprawie szlaków kulturowych (<https://www.coe.int/en/web/culture-and-heritage/cultural-routes>)
- ▶ Europejskie Stowarzyszenie Miast Otoczonych Murami – European Walled Towns | Międzynarodowe Stowarzyszenie Na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju Miast Otoczonych Murami
- ▶ Europejska Sieć Muzeów Rzecznych – enorm-online.eu – European Network of River Museums
- ▶ Znak Dziedzictwa Europejskiego – Kultura i Kreatywność (europa.eu)
- ▶ Organizacja Miast Dziedzictwa Światowego – OWHC (ovpm.org)
- ▶ Sieć Miast Kreatywnych UNESCO – <https://en.unesco.org/creative-cities/home>
- ▶ Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO – <https://visitworldheritage.com/en/eu>
- ▶ Lista Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO – Przegląd Listy Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego oraz Rejestr dobrych praktyk w zakresie ochrony – dziedzictwo niematerialne – sektor kultury – UNESCO

Przydatnym źródłem propozycji wydarzeń są broszury dotyczące poprzednich motywów przewodnich, które są dostępne na naszej stronie internetowej w zakładce „Publications”.

Mamy nadzieję, że powyższe przykłady zainspirują Was do tworzenia projektów wydarzeń opartych na temacie „Szlaki. Sieci. Połączenia” w 2024 r.

Na naszej stronie dostępna jest również wersja cyfrowa niniejszej broszury zawierająca odnośniki do wszystkich wspomnianych zasobów internetowych.

Zachęcamy do dzielenia się z nami swoimi działaniami i projektami, dzięki czemu będziemy w stanie udostępnić je wszystkim koordynatorom krajowym i prezentować je na stronie EDD. Podsumowania projektów i odnośniki należy przesyłać na adres **jep-ehd@coe.int**.

Dołącz do dyskusji

#EuropeanHeritageDays

Facebook @EHDays

Instagram @europeanheritagedays

YouTube @EuropeanHeritageDaysJEP

Zeskanuj kod, aby pobrać cyfrową wersję broszury

Kraje członkowskie Unii Europejskiej postanowiły połączyć swoją wiedzę i zasoby oraz postawiły na wspólną przyszłość. Razem stworzyły strefę stabilności, demokracji i zrównoważonego rozwoju, zachowując jednocześnie różnorodność kulturową, tolerancję i wolności osobiste. Unia Europejska zobowiązała się do dzielenia swoimi osiągnięciami i wartościami z krajami i narodami niebędącymi jej członkami.

<http://europa.eu>

Rada Europy to wiodąca organizacja stojąca na straży praw człowieka. Składa się z 46 członków, w tym wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej. Wszyscy członkowie Rady Europy podpisali Europejską Konwencję Praw Człowieka, której celem jest ochrona praw człowieka, demokracji i praworządności. Nadzór nad wdrażaniem Konwencji w krajach członkowskich pełni Europejski Trybunał Praw Człowieka.

www.coe.int

Współfinansowane
przez Unię Europejską

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Współfinansowane i organizowane
przez Radę Europy